

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 22Sa/9/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4021200168
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lenka Kostolanská
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4021200168.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, sudkyňou JUDr. Lenkou Kostolanskou, v právnej veci žalobkyne: J.. G. X., nar. XX. XX. XXXX, X. X. 6, M. J., zastúpenej: Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., Dobšinského 12, Bratislava, IČO: 47 238 232, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, IČO: 30 807 484, o správnej žalobe zo dňa 21. 09. 2017 proti rozhodnutiu žalovanej č. 27109-3/2018-BA zo dňa 12. 04. 2018, takto

rozhodol:

Súd žalobu **z a m i e t a**.

Žalovanej právo na náhradu trov konania, vrátane trov kasačného konania, **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

I. Priebeh administratívneho konania

1. Z predloženého administratívneho spisu žalovanej, súčasťou ktorého je i spis prvostupňového správneho orgánu správny súd zistil, že na základe žiadosti žalobkyne zo dňa 07. 02. 2014 Nitriansky samosprávny kraj v Nitre vydal rozhodnutie č. NI: CS 1873/2014 zo dňa 27. 02. 2014, ktorým dňom 28. 02. 2014 zrušil povolenie č. NI.: 2005/105318 zo dňa 05. 12. 2005, ktorým bolo žalobkyni povolené prevádzkovať zdravotnícke zariadenie v odbore pediatria a dorastové lekárstvo. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobkyňa požiadala o zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia.

2. Súčasťou administratívneho spisu je i registračný list FO - odhláška, podľa ktorého oznámila žalobkyňa ukončenie podnikania dňa 28. 02. 2014, pričom podľa prezentačnej pečiatky je zrejmé, že odhláška bola doručená Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra dňa 28. 02. 2014. Podľa analytického listu daňového subjektu - základné údaje z registra - žalobkyňa bola registrovaná na daň z príjmov fyzickej osoby od 25. 03. 1996 do 14. 04. 2014 a v tomto období bola registrovaná i na dani z príjmov zo závislej činnosti.

3. Daňový úrad Nitra rozhodnutím č. 9416301/5/1056887/2014 zo dňa 20. 03. 2014 rozhodol o zrušení registrácie daňového subjektu - žalobkyne, na základe žiadosti zo dňa 19. 03. 2014 tak, že zrušil registráciu pre daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov zo závislej činnosti ku dňu právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Prílohou administratívneho spisu bolo aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne - pobočka Nitra č. 10706-8/2016-NR zo dňa 15. 06. 2016, ktorým Sociálna poisťovňa rozhodla, že samostatnej zárobkovo činnej osobe - žalobkyni - nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie

dňa 28. 02. 2014, ale dňa 14. 04. 2014, čo potvrdila aj Sociálna poisťovňa - ústredie rozhodnutím č. 22232-2/2017-BA zo dňa 13. 07. 2017.

5. Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra vydala dňa 26. 09. 2017 rozhodnutie číslo: 8027-146/17-NR, ktorým podľa § 178 ods. 1 písm. a/ prvý bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „citovaný zákon“, resp. „zákon č. 461/2003 Z.z.“, resp. „zákon o sociálnom poistení“) rozhodla, že samostatne zárobkovo činnnej osobe - žalobkyni vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 10. 2014. Proti rozhodnutiu orgánu prvého stupňa podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodla žalovaná žalobou napadnutým rozhodnutím.

II. Zhrnutie napadnutého rozhodnutia žalovaného

6. Preskúmaným rozhodnutím Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom v Bratislave ako príslušný odvolací orgán v súlade s § 179 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, dňa 12. 04. 2018 pod č.: 27109-3/2018-BA rozhodla podľa § 218 ods. 2 citovaného zákona tak, že odvolanie žalobkyne, podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 8027-146/17-NR zo dňa 26. 09. 2017 zamietla v celom rozsahu a toto rozhodnutie potvrdila.

V odôvodnení uviedla, že správny orgán prvého stupňa rozhodnutím č. 8027-146/17-NR zo dňa 26. 09. 2017 vo veci vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia rozhodol, že samostatne zárobkovo činnnej osobe - žalobkyni vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 10. 2014.

Následne poukázala na to, že žalobkyňa vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uviedla, že z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sa odhlásila k 28. 02. 2014 - ku dňu skončenia prevádzkovania ambulancie. Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra jej odhlásenie akceptovala a rozhodla o ňom vyznačením v spise. Konštatovala, že od právoplatného rozhodnutia o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia uplynul viac ako rok, nie je možné nariadiť obnovu konania vo veci zániku, resp. vzniku týchto poistení, a preto považovala rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu za nezákonné. Z výroku napadnutého rozhodnutia nebolo zrejmé, na základe ktorého právneho predpisu prvostupňový správny orgán rozhodol tak, ako bolo uvedené vo výroku rozhodnutia napadnutého odvolaním, absentoval akýkoľvek odkaz na relevantný právny predpis a ani z odôvodnenia nevyplývalo, ktorý právny predpis oprávňoval prvostupňový správny orgán zmeniť predchádzajúce rozhodnutie o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia s odstupom viac ako jedného roka. Správny orgán prvého stupňa ju upovedomil o začatí predmetného konania a neposkytol jej príležitosť vyjadriť sa k začatému konaniu. Poukázala na to, že keby jej Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra v 20 dňovej lehote od údajného vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia túto skutočnosť oznámila, licenciu by bezodkladne zrušila. Predmetná licencia jej nikdy neposlúžila na žiadny príjem, nakoľko Slovenská lekárska komora v minulosti vydávala pri splnení zákonných podmienok všetky druhy licencií v jednom balíku za jeden poplatok. Na základe uvedeného žiadala zrušiť napadnuté rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu.

Následne žalovaná poukázala na skutočnosti, ktoré predchádzali vydaniu napadnutého rozhodnutia a to najmä na skutočnosť, že Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra rozhodnutím č. 10706-8/2016-NR zo dňa 15. 06. 2016 rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2014.

Žalovaná, po podaní odvolania žalobkyňou proti vyššie uvedenému rozhodnutiu, rozhodla rozhodnutím č. 22233-2/2017-BA zo dňa 13. 07. 2017 a vec zrušila a vrátila prvostupňovému správne mu orgánu na nové prejednanie a rozhodnutie z dôvodu, že daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2013 žalobkyňa podala dňa 25. 06. 2014, v ktorom mal správny orgán prvého stupňa opätovne preskúmať skutkový stav veci. Prvostupňový orgán v rozhodnutí č. 8027-146/17-NR zo dňa 26. septembra zohľadnil vyššie uvedené skutočnosti a rozhodol napadnutým rozhodnutím.

Žalovaná v ďalšom konaní potom preskúmala napadnuté rozhodnutie a dospela k záveru, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu bolo vecne správne a v súlade so zákonom. Citovala pritom príslušné ustanovenia § 5 zákona č. 338/2013 Z. z. (účinného v čase od 01. 01. 2014), § 3 ods. 4, písm. c/ zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkov, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 351/2005 Z. z. (účinného od 01. 09. 2005), § 10 ods. 1, 2 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 133/2010 Z. z. (účinného od 01. 06. 2010) a zákona č. 272/2007 Z. z. (účinného od 01. 07. 2007), § 68 ods. 1, písm. a/ zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 133/2010 Z. z. (účinného od 01. 06. 2010).

Uviedla, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (licencia typu A) je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti a zakladá právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia.

Slovenská lekárska komora vydala žalobkyni licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárskeho odborníka s dňom vzniku oprávnenia 07. 09. 2005. Licencia bola pozastavená od 03. 12. 2014 do 02. 12. 2015, od 06. 07. 2016 do 17. 05. 2017 a od 31. 07. 2017 a zanikla dňa 17. 08. 2017.

Podľa údajov poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky bolo zistené, že príjem žalobkyne z podnikania za rok 2013 (57.049,82 eur, daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby zaevidované správcom dane 25. 06. 2014) presiahol zákonom ustanovenú sumu 4.830,- eur, na základe čoho žalobkyni vzniklo dňa 01. 10. 2014 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie.

Dňa 28. 02. 2014 prvostupňový správny orgán prijal Registračný list fyzickej osoby - odhlášku žalobkyne, s dátumom zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dňa 28. 02. 2014.

Keďže vyššie uvedený Registračný list fyzickej osoby prijatý prvostupňovým správnym orgánom dňa 28. 02. 2014 bol považovaný za sporný, prvostupňový správny orgán vydal rozhodnutie č. 10706-8/2016-NR zo dňa 15. 06. 2016, ktorým rozhodol, že žalobkyni, ako samostatne zárobkovo činnnej osobe, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 28. 02. 2014, ale zaniklo dňa 14. 04. 2014. Toto rozhodnutie bolo v odvolacom konaní potvrdené rozhodnutím žalovanej č. 22232-2/2017-BA zo dňa 13. 07. 2017.

Ďalej uviedla, že v predmetnej veci nemohla byť nariadená obnova konania z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie č. 8027-146/17-NR zo dňa 26. septembra bolo predmetom tohto odvolacieho konania.

Príjem žalobkyne zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2013 (57.049,82 eur) presiahol zákonom ustanovenú sumu 4.830,- eur, preto žalobkyni vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v zmysle zákona č. 338/2013 Z. z.

Záverom uviedla, že z dôvodu, že jej vzniklo dňa 1. októbra 2014 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, avšak nepodala Registračný list fyzickej osoby - prihlášku k tomuto dátumu, prvostupňový správny orgán napadnutým rozhodnutím č. 8027-146/17-NR zo dňa 26. septembra rozhodol, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 10. 2014.

Zároveň poukázala na ust. § 226 ods. 1, písm. o/ zákona č. 338/2013 Z. z. účinného od 01. 01. 2015 a uviedla, že v čase vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (01. 10. 2014) nemohla Sociálna poisťovňa postupovať v zmysle tohto ustanovenia.

III. Argumenty žalobkyne v podanej žalobe

7. Predmetné rozhodnutie žalovanej napadla žalobkyňa včas podanou žalobou doručenou súdu dňa 08. 06. 2018 a žiadala o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia zo dňa 12. 04. 2018, č. 27109-3/2018-BA, ktoré zároveň žiadala zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobkyňa považovala napadnuté rozhodnutie žalovanej za nesprávne a nezákonné z dôvodu, že rozhodnutie žalovanej vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej.

Uviedla, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe oprávňuje držiteľa na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár, v odbore všeobecné lekárstvo, avšak licencia nezakladá štatút samostatne zárobkovo činné osoby. Žalobkyňa nikdy nevykonávala samostatnú zdravotnícku prax v povolaní lekár na základe licencie Slovenskej lekárskej komory na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ale vždy poskytovala zdravotnú starostlivosť na podklade rozhodnutí Nitrianskeho samosprávneho kraja.

V žalobe poukázala na ust. § 5, § 21 ods. 1, § 293cu zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2014, ust. § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2013 a tiež na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 98/2010 zo dňa 29. 06. 2010, podľa ktorého o pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. Pri nepravnej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. Pokiaľ nová právna úprava zavádza do budúcnosti nový režim a mechanizmus alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy.

Žalobkyňa v zmysle právnej úpravy účinnej do 31. 12. 2013 zaniklo postavenie SZČO na účely sociálneho poistenia z dôvodu zániku registrácie pre daň z príjmov. Nemožno akceptovať, aby povinné nemocenské a dôchodkové poistenie opäť vzniklo s poukazom na príjmy, ktoré dosiahla ako SZČO pred nadobudnutím účinnosti neskoršej právnej úpravy, nakoľko takýto postup predstavuje pravú retroaktivitu, ktorá je v právnom poriadku Slovenskej republiky jednoznačne, striktné a dôsledne zakázaná. Zároveň aplikácia práva musí smerovať k spravodlivému výsledku a preto právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nie súborom právnych prepisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho - ktorého záujmu chráneného príslušnou normou. Orgány aplikujúce správne právo a tiež sudcovia pri rozhodovaní v správnom súdnictve sú oprávnení nedostatky zákonnej úpravy odstraňovať svojím výkladom a to odhaľovaním a formulovaním vzťahov medzi jednotlivými právnymi normami vychádzajúc z účelu a zmyslu právnej úpravy. Jedinou požiadavkou je ústavná konformita výkladu (čl. 152 ods. 4 Ústavy), (rozhodnutie III ÚS 274/07 z 11. 10. 2007).

Súdu jednoznačne prislúcha, aby sa zaoberal otázkou, či mechanická aplikácia zákona nemôže priniesť absurdné dôsledky a v prípade, že tomu tak je, aby takouto interpretáciou pomocou redukcie "add absurdum" odmietol a aby zvolil výklad, ktorý bude v súlade so zmyslom a účelom zákona a ktorý bude racionálny a spravodlivý.

Žalobkyňa mala za to, že k 28. 02. 2014 zrušením povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia jej zaniklo postavenie SZČO, dôkazom čoho je, že požiadala o zrušenie registrácie pre daň z príjmu u príslušného správcu dane a oznámila Štatistickému úradu SR skutočnosť potrebnú pre zrušenie identifikačného čísla organizácie. Nebola si vedomá toho, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár je oprávnením zakladajúcim status SZČO. Predmetnú licenciu nikdy nevyužívala a to ani pred 28. 02. 2014, ani potom. Na predmetnú licenciu nikdy nemala žiadny príjem. Prevádzkovanie ambulancie ukončila ako fyzická osoba z dôvodu, že od 01. 03. 2014 zdravotnícke zariadenia začala prevádzkovať obchodná spoločnosť ANIMAPED, s.r.o., IČO: 47 566 558, ktorej bola zamestnancom. Od 01. 08. 2006 riadne a včas odvádzala odvody sociálneho poistenia z titulu postavenia zamestnanca uvedenej obchodnej spoločnosti.

Poukázala na to, že správne orgány sa nezaoberali tým, či žalobkyňa skutočne vykonávala činnosť samostatne zárobkovo činné osoby v danom konaní.

Tiež poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne č. 18Sa/1/2017 zo dňa 02. 10. 2017, podľa ktorého bez ohľadu na držbu platnej licencie L1A, ak žalobca z nej nedosahoval zdaniteľné príjmy, ktoré jediné zakladajú účasť žalobcu na povinnom sociálnom poistení.

Z vyššie uvedených dôvodov mala za to, že nespadá ako poistenec pod režim povinného poistenia.

IV. Vyjadrenie žalovaného k podanej žalobe

8. K podanej žalobe sa písomne vyjadrila žalovaná vyjadrením zo dňa 09. 10. 2018, ktorá navrhla žalobu zamietnuť.

Poukázala na to, že za rozhodujúcu skutočnosť, ktorá zakladá fyzickej osobe status samostatne zárobkovo činné osoby na účely sociálneho poistenia s účinnosťou od 01. 07. 2014 sa považuje dovŕšenie 18 rokov veku a dosiahnutie príjmov uvedených v § 3 ods. 1, písm. b/ a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v kalendárnom roku rozhodujúcim na vznik alebo trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činné osoby. Z okruhu samostatne zárobkovo činných osôb sú vyňaté fyzické osoby, ktoré majú podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Novela zákona č. 461/2003 Z. z. s účinnosťou od 01. 07. 2014, zrušila založenie postavenia samostatne zárobkovo činné osoby na účely sociálneho poistenia na registrácii podľa osobitného predpisu. Nadobudnutie právneho postavenia samostatne zárobkovo činné osoby na účely sociálneho poistenia nezakladá automaticky samostatne zárobkovo činné osobe povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie. Podľa platnej úpravy vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činné osoby závisí od výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Podľa údajov poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky žalobkyňa dosiahla za rok 2013 príjem z podnikania v sume 57.049,82 eur. Žalobkyňa spĺňala definíciu samostatne zárobkovo činné osoby tým, že zrušila registráciu u príslušného správcu dane v súvislosti so zárobkovou činnosťou. Žalovaná poukázala na to, že aj sama žalobkyňa v žalobe uviedla, že jej zaniklo postavenie SZČO na účely sociálneho poistenia z dôvodu zániku registrácie pre daň z príjmov.

Žalobkyňa napadla žalobou vedenou na Krajskom súde v Nitre, pod sp. zn. 23Sa/120/2017, rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ktorým Sociálna poisťovňa rozhodla o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, ako samostatne zárobkovo činné osoby dňom, kedy bola žalobkyne zrušená registrácia v registri daňových subjektov, v súvislosti s jej zárobkovou činnosťou podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2011, t. j. dňom 14. 04. 2014.

Strata právneho postavenia samostatne zárobkovo činné osoby a s tým spojený zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia neznamená, že pri opätovnom splnení podmienok ustanovených v zákone č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, nemôže dotknutá fyzická osoba znova nadobudnúť status samostatne zárobkovo činné osoby. Vzhľadom na to, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činná osoba, v rozhodujúcom období, t. j. v roku 2013, dosiahla príjmy z podnikania, ktoré presiahli zákonom ustanovenú hranicu, vzniklo žalobkyne od 01. 10. 2014 aj povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Z uvedeného je zrejmé, že zmena právnych pomerov žalobkyne vznikla až od 01. 10. 2014. Za predpokladu retroaktívneho pôsobenia zákona č. 338/2013 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 01. 01. 2014 novelizoval zákon č. 461/2003 Z. z., by Sociálna poisťovňa rozhodla o vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne už od 15. 04. 2014, t. j. dňom nasledujúcim po zániku tohto poistenia.

V rámci konania vo veci vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, ako samostatne zárobkovo činné osoby, bolo preukázané, že žalobkyňa bola

oprávnená na výkon činnosti, keďže disponovala licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/NR/0458/05), vydanou dňa 07. 09. 2005 Slovenskou lekárskou komorou.

Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, označovaná ako L1A, sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činné osoby na účely sociálneho poistenia.

Tvrdenie žalobkyne, že si nebola vedomá toho, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára je oprávnením zakladajúcim status samostatne zárobkovo činné osoby, nemá vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Žalobkyňa k žalobe nepredložila žiadne relevantné dôkazy, preukazujúce, že odo dňa 01. 10. 2014 nespĺňala právnu definíciu samostatne zárobkovo činné osoby a nedošlo k naplneniu právnych skutočností zakladajúcich žalobkyni týmto dňom aj povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. V žalobe apeluje len na zásadu spravodlivosti a na procesný postup v konaní vo veciach sociálneho poistenia.

Keďže žalobkyňa nepodala Registračný list FO - prihlášku do sociálneho poistenia dňom 01. 10. 2014 napriek tomu, že jej týmto dňom, ako samostatne zárobkovo činné osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, pobočka Sociálnej poisťovne bola povinná rozhodnúť o vzniku sociálneho poistenia ako o spornom prípade.

Záverom poukázala na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 25Sa/2/2017 zo dňa 09. 05. 2017, ktorým krajský súd rozhodol v obdobnej veci tak, že žalobu zamietol s tým, že nie je rozhodujúce, na základe akého právneho vzťahu fyzická osoba príjmy z podnikania a inej zárobkovej činnosti nadobudla, rozhodujúcim je podľa právneho názoru krajského súdu iba to, že fyzická osoba dosiahla v príslušnom kalendárnom roku príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov.

V. Ďalší priebeh súdneho konania

9. K vyjadreniu žalovanej sa následne vyjadrila žalobkyňa vyjadrením zo dňa 26. 11. 2018. Vychádzajúc z vyjadrenia žalovanej namietala, že súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy).

Opakovane poukázala na judikatúru Ústavného súdu SR, ako aj na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 18Sa/1/2017 zo dňa 02. 10. 2017.

Žalovaná citovala z rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Sžso/16/2016 zo dňa 27. 06. 2017, v ktorom je uvedené, že prihláška samostatne zárobkovo činné osoby do povinného poistenia, ako aj odhláška z tohto poistenia, sú v zmysle zákona o sociálnom poistení len evidenčnými úkonmi, ktoré je samostatne zárobkovo činná osoba povinná urobiť do 8 dní od vzniku, resp. zániku poistenia. Uvedené úkony však vznik alebo zánik povinného poistenia nespôsobujú, pretože tie nastávajú na základe zákona v nadväznosti na nadobudnutie, resp. zánik oprávnenia na podnikanie. Žalobkyňa súhlasila s tým, že prihláška alebo odhláška zo sociálneho poistenia, sama o sebe nemôže zakladať vznik alebo zánik povinnej účasti na sociálnom poistení, nakoľko tie nastávajú na základe zákona.

V nadväznosti na uvedené mala za to, že je povinnosťou žalovanej skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná a rozhodnúť o tom. Ak žalovaná dospela k záveru, že odhláška bola dôvodná, nakoľko boli naplnené podmienky zániku povinného sociálneho poistenia, žalovaná rozhodne o zániku poistenia vyznačením spise. Ak zistí, že nedošlo k zániku povinného sociálneho poistenia, nakoľko odhláška bola podaná nesprávne (predčasne) a teda je sporné, či došlo k zániku povinného poistenia, rozhodne písomným rozhodnutím. O odhláske Sociálna poisťovňa rozhoduje vždy. To znamená, že je nepravdivé tvrdenie žalovanej, že neexistuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobkyne ku dňu 28. 02. 2014. Na

základe žalobkyňou podanej odhlášky, po ktorej preskúmaní dospel správny orgán prvého stupňa k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia, bolo vyznačením v spise rozhodnuté o zániku poistenia k 28. 02. 2014.

Ďalej uviedla, že na to, aby konkrétna činnosť mohla byť považovaná za zárobkovú, musí z nej byť dosahovaný príjem. V prípade žalobkyne takouto činnosťou bola len prevádzka zdravotníckeho zariadenia na základe povolenia vydaného Nitrianskym samosprávnym krajom, nakoľko iba z tejto činnosti žalobkyňa dosahovala príjem. Žalobkyňa z licencie L1A príjem nikdy nedosahovala.

V prípade žalobkyne je teda pre zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO rozhodujúce zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia k 28. 02. 2014. Pokračujúca držba licencie L1A je pre zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO nepodstatná, keďže vzhľadom na neexistenciu príjmov z tejto licencie L1A, nebola táto nikdy činnosťou podľa § 3 ods. 1, písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z.

Záverom nesúhlasila s názorom žalovanej, že v danej veci nemá povinnosť upovedomovať účastníka konania o začatí konania. Zásada súčinnosti, ako jedna zo základných zásad správneho konania, ktorá je postavená na báze obligatórnosti, je zásadou, ktorá musí byť uplatňovaná vo všetkých administratívnych konaniach a to aj vtedy, ak je konanie vyňaté z pôsobnosti správneho poriadku. Neupovedomenie žalobcu o začatí konania je závažným porušením jej práv, práva na obhajobu a právom chránených záujmov.

10. Žalovaná písomné vyjadrenie k vyjadreniu žalobkyne v zmysle § 106 ods. 2 SSP nepodala.

11. Preto správny súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č.k. 19Sa/13/2018-69 zo dňa 26. 03. 2019 tak, že zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie číslo: 27109-3/2018-BA zo dňa 12. 04. 2018, ako i rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra, číslo: 8027-146/17-NR zo dňa 26. 09. 2017 a vec vrátil Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra na ďalšie konanie. Okrem toho súd priznal žalobkyni právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 7Sžsk/85/2019 zo dňa 12. 03. 2021 tak, že rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 19Sa/13/2018-69 zo dňa 26. marca 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vo všeobecnosti kasačný súd konštatoval, že rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje žalovaná a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné podmienky pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia podľa § 21 zák. č. 461/2003 Z.z. v sporných prípadoch. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia a skutkových zistení danej veci krajský súd nesprávne vychádzal z právnej úpravy ustanovenej v § 21 ods. 4 písm. b) zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom len do 31. decembra 2010 a teda sa na preskúmanú vec nevzťahuje. Povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby vzniká resp. zaniká len z dôvodov taxatívne ustanovených v ust. § 21 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zák. č. 338/2013 Z.z., t.j. až na základe právnych skutočností ustanovených zákonom. V zmysle ust. § 21 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zák. č. 338/2013 Z.z. samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniká povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie len v tom prípade, ak nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v ust. § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 citovaného zákona, t.j. ak nie je oprávnená dosahovať príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa zák. č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov. Z uvedených dôvodov kasačný súd prisvedčil tvrdeniu žalovanej, uvedené v kasačnej sťažnosti, že správny súd vec nesprávne právne posúdil.

Kasačnému súdu súčasne neuniklo pozornosti, že v konaní, ktoré predchádzalo konaniu v preskúmanej veci, žalovaná považovala Registračný list odhlášku žalobkyne z povinného poistenia ku dňu 28. 02. 2014 za sporný, preto rozhodovala o nezániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne ku dňu 28. 02. 2014, toto zaniklo dňa 14. 04. 2014. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia tiež poukázal na to, že v uvedenom konaní bola podaná správna žaloba na Krajskom súde v Nitre, konanie vedené pod spisovou značkou 23Sa/120/2017 a vo veci bola po zrušení rozhodnutia žalovanej podaná kasačná sťažnosť, ktorá je podľa zistení kasačného súdu vedená na kasačnom súde pod sp. zn. 9Sžsk/55/2020 a vo veci nebolo doposiaľ

rozhodnuté. Kasačný súd zastal názor, že pokiaľ nebolo vo veci nezániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne právoplatne rozhodnuté, správny súd mal konanie prerušiť v súlade s ust. § 100 ods. 2 písm. a) SSP.

12. Po vrátení veci na Krajský súd v Nitre bola veci pôvodne vedenej pod sp. zn. 19Sa/13/2018 pridelená nová sp. zn. 22Sa/9/2021.

13. Následne správny súd uznesením č.k. 22Sa/9/2021-148 zo dňa 06. 05. 2021 konanie vedené pod sp. zn. 22Sa/9/2021 prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného Najvyšším súdom Slovenskej republiky o kasačnej sťažnosti podanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/120/2017-73 zo dňa 30. 04. 2018.

Najvyšší správny súd SR rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/55/2020 zo dňa 27. 04. 2022 rozsudok Krajského súdu v Nitre, č.k. 23Sa/120/2017-73 zo dňa 30. apríla 2018 v znení opravného uznesenia č.k. 23Sa/120/2017-110 zo dňa 28. apríla 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení kasačný súd upriamil pozornosť na rozhodnutie veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu len vo vzťahu posudzovania statusu lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. účinného do 31. 12. 2010 a vo vzťahu k povahe licencie L1A, ktorej bola žalobkyňa držiteľkou. Predmetom súdneho prieskumu v danej veci je rozhodnutie Sociálnej poisťovne o nezániku povinného poistenia žalobkyne ako lekárky ku dňu 28. 02. 2014, ale o jeho zániku ku dňu 14. 04. 2014, z ktorých dôvodov postavenie žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby sa podriaďuje pod právnu úpravu ustanovenú v § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 543/2010 Z.z. s účinnosťou od 01. 01. 2011. Právna úprava ustanovená v § 5 písm. c) tohto zákona od roku 2010 prešla legislatívnou zmenou. Vychádzajúc z obsahu právnej úpravy ustanovenej v § 5 v znení platnom po 01. 01. 2011 vyplýva, že zákonodarca za samostatne zárobkovo činnnú osobu považuje fyzickú osobu, ktorá dosiahla 18 rokov veku a je registrovaná podľa osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že v prípade žalobkyne bolo pre nadobudnutie právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 543/2010 podstatné splnenie dvoch podmienok, a to dosiahnutie veku 18 rokov a registrácia podľa osobitného predpisu, teda zákon č. 511/1992, resp. zákon o správe daní. Z obsahu administratívneho a súdneho spisu, mal kasačný súd za preukázané, že v období od 25. 03. 1996 do 14. 04. 2014 bola žalobkyňa registrovaná na dani z príjmu fyzických osôb v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 zákona č. 461/2003. Zároveň z údajov, ktoré sťažovateľke poskytlo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky vyplynulo, že žalobkyňa mala príjmy z podnikania za rok 2012 (v sume 54.828,96 eur), ktoré prevyšovali v tom čase zákonom určenú sumu 4.716 eur, ktorá bola stanovená pre vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnných osôb.

Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia rozhodnutím Nitrianskeho samosprávneho kraja č. NI:CS 1873/2014 zo dňa 27. 02. 2014 v odbore pediatria a dorastové lekárstvo ku dňu 28. 02. 2014, bola aj naďalej registrovaná ako daňový subjekt (až do 14. 04. 2014) pre daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov zo závislej činnosti na Daňovom úrade Nitra, kontaktné miesto Zlaté Moravce a zároveň bola naďalej držiteľkou licencie č.: L1A/NR/0458/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore pediatria a za predchádzajúce obdobie vykazovala príjem, ktorý jej zakladal povinné poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, Sociálna poisťovňa tak v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení, keď rozhodla tak, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňom zrušenia registrácie pre daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov zo závislej činnosti ku dňu 14. 04. 2014. Zároveň v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR v prípade žalobkyne ako držiteľky licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa ako držiteľka tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužívala, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania.

Po odpadnutí prekážky uznesením č.k. 22Sa/9/2021-172 zo dňa 21. 06. 2022 súd rozhodol o pokračovaní v konaní vedenom pod sp. zn. 22Sa/9/2021.

14. V zmysle pokynu najvyššieho súdu si správny súd založil do spisu právoplatný rozsudok tunajšieho správneho súdu pod sp. zn. 23Sa/34/2022-144 zo dňa 27. 06. 2022, právoplatný dňa 24. 08. 2022, ktorým Krajský súd žalobu žalobkyne o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. 222032-2/2017-BA zo dňa 13. 07. 2017 zamietol.

VI. Posúdenie podstatných skutkových zistení a právne argumenty

15. Krajský súd v Nitre ako súd vecne a miestne príslušný podľa ust. § 10 a § 13 zák. č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, viazaný právnym názorom Najvyššieho správneho súdu SR v rozsudku sp. zn. 7Sžsk/85/2019 zo dňa 12. 03. 2022, preskúmal rozhodnutie žalovanej zo dňa 12. 04. 2018, ako i konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná, a preto ju zamietol podľa § 190 SSP.

Rozsudok verejne vyhlásil dňa 04. 10. 2022.

16. V prvom rade správny súd uvádza, že v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP). Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi (§ 203 ods.1,2 SSP). Ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva, môže správny súd i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy (§ 204 SSP).

Správny súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú

osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších čít právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

17. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutkových okolností správny súd bol toho názoru, že predmetom súdneho prieskumu v danej veci je rozhodnutie žalovanej vo veci vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia dňa 01. 10. 2014 u žalobkyne, riadiac sa pritom právnym názorom uvedeným v rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 7Sžsk/85/2019 zo dňa 12. 03. 2021, ktorým je správny súd viazaný v danej veci.

18. Správny súd vec posudzoval podľa nasledovných ustanovení:

Podľa § 3 písm. a) bod 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších zákonov, v znení účinnom k 31. 12. 2010, zárobková činnosť podľa tohto zákona je a) na účely nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia

2. činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, z ktorej je povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená,

Podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších zákonov, v znení účinnom od 01. 01. 2014, zárobková činnosť podľa tohto zákona je, ak osobitný predpis 4) alebo medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neustanovuje inak, činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá

b) dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. 6)

Podľa § 5 písm. c) vyššie citovaného zákona v znení účinnom k 31. 12. 2010, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá

c) má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu 19) okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21)

Podľa § 5 vyššie citovaného zákona v znení účinnom od 01. 01. 2014, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.

Podľa § 14 ods. 1 písm. b/ vyššie citovaného zákona v znení účinnom k 31. 12. 2010, povinne nemocensky poistení sú

b) samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

Podľa § 14 ods. 1 písm. b/ vyššie citovaného zákona v znení účinnom od 01. 07. 2014, povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 6) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5.

Podľa § 15 ods. 1 písm. b/ vyššie citovaného zákona, povinne dôchodkovo poistení sú

b) samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená,

Podľa § 21 ods. 1 vyššie citovaného zákona, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej

samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 21 ods. 2 vyššie citovaného zákona v znení od 01. 01. 2014, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorej je predĺžená lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, 43) vzniká od 1. októbra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. septembra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5.

Podľa § 21 ods. 4 vyššie citovaného zákona v znení od 01. 01. 2014, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, zaniká aj odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie tejto činnosti. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá nevykonáva činnosť uvedenú v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 na základe oprávnenia, zaniká aj odo dňa, od ktorého podľa svojho čestného vyhlásenia nevykonáva túto činnosť, najskôr odo dňa doručenia tohto vyhlásenia Sociálnej poisťovni. Ak povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe nevznikne podľa odseku 5, odseky 1 a 2 sa nepoužijú v kalendárnom roku,

- a) v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnej osoby nevykonáva činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, ak táto skutočnosť nastala v období od 1. januára do 30. júna, alebo do 30. septembra, ak jej bola predĺžená lehota na podanie daňového priznania,
- b) ktorý nasleduje po kalendárnom roku, v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnej osoby nevykonáva činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3.

Podľa § 172 ods. 1 vyššie citovaného zákona, účinného v čase rozhodovania správnych orgánov, na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

Podľa § 172 ods. 5 vyššie citovaného zákona, účinného v čase rozhodovania správnych orgánov, predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie 1) v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 vyššie citovaného zákona, účinného v čase rozhodovania správneho orgánu prvého stupňa, do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni 1. o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch,

Podľa § 209 ods. 3 vyššie citovaného zákona, výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Ak sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, organizačná zložka Sociálnej poisťovne určí pre ňu lehotu.

Podľa § 199 ods. 3 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP), ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

Podľa § 203 ods. 1, 2 SSP, rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

19. Úlohou súdu v zmysle vyššie uvedeného bolo preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia žalovanej zo dňa 12. 04. 2018 a posúdiť, či vo vzťahu k žalobkyni postupovala alebo nepostupovala v súlade so zákonom, keď potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zo dňa 26. 09. 2017, ktorým prvostupňový správny orgán rozhodol, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie žalobkyni vzniklo dňa 01. 10. 2014.

20. Správny súd má za to, že v prejednávacom prípade bol zachovaný zákonom ustanovený postup pri určení dňa vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Vychádzal pritom z toho, že medzi účastníkmi konania bola spornou otázkou otázka posúdenia právneho postavenia žalobkyne, ktorá v dôsledku skončenia prevádzkovania ambulancie podľa jej názoru stratila status SZČO, pričom bola naďalej držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára na základe licencie L1A/NR/0458/05 zo dňa 07. 09. 2005, pričom žalovaná má za to, že táto skutočnosť aj naďalej zakladá postavenie žalobkyne ako SZČO pre účely povinného dôchodkového a povinného nemocenského poistenia.

21. V tejto súvislosti správny súd uvádza, že otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A, sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 z 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 z 30. novembra 2021.

22. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „...Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)]. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)]. Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.“

23. Vo vzťahu k otázke týkajúcej sa, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. možno považovať za oprávnenie na výkon činnosti predpokladanej v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, najvyšší súd ustálil, že „pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registrácia a pod.) nie je potrebný. V prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnícku starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste (napr. v byte

chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti). V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. v nekonaní držiteľa oprávnenia. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B. Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaní lekár, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“

24. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 a 3, § 227 ods. 2 písm. a), § 228 ods. 1, 2, 3 a 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatoval: ...“Status samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku alebo trvania takého poistenia. V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z. Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činné osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z. Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01. januára 2008 do 31. decembra 2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činné osoby uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činné osoby uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činné osoby uvedenej v § 5 písm. c). Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z

dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax). Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od ...“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

25. Vo vzťahu k skúmaniu pôvodu príjmov poistencov - lekárov, najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí uviedol, že takúto povinnosť žalovanej nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. Žalovaná v rámci zisťovania podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z., resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarcu nezveril takúto právomoc Sociálnej poisťovne, a preto nemôže prešetrovať príjmy poistencov, a pri svojej činnosti vychádza výlučne z podkladov, ktoré zabezpečuje Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Zároveň kasačný súd v rozsudku sp. zn. 7Sžsk/108/2018 z 30. 03. 2022 k uvedenej problematike dodal, že „Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie L1A, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej“. Záverom považoval za potrebné uviesť, že ak „lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa § 5 písm. a), príp. písm. b) alebo d) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010.“

26. Vzhľadom na to, že správny súd je viazaný jednak rozhodnutím Ústavného súdu SR, ako aj rozhodnutím veľkého senátu Najvyššieho súdu SR a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR v predmetnej veci a tiež vychádzajúc zo záverov Najvyššieho správneho súdu SR vo veci vedenej pod sp. zn. 9Sžsk/55/2020, po opätovnom preskúmaní napadnutého rozhodnutia v intenciách záverov Najvyššieho správneho súdu SR dospel k záveru, že žaloba žalobkyne nie je dôvodná. Mal pritom za to, že v danom posudzovanom prípade bolo potrebné vychádzať z § 5 zákona o sociálnom poistení účinného od 01. 01. 2014 z dôvodu, že prípad žalobkyne spadal pod túto právnu normu. Oproti predchádzajúcej právnej úprave, definícia samostatne zárobkovo činnnej osoby prešla výraznou legislatívnou zmenou a samostatne zárobkovo činnnou osobou podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Niet pritom sporu o tom, že žalobkyňa je fyzická osoba, ktorá v čase rozhodovania správnych orgánov dovŕšila 18 rokov veku a tiež v kalendárnom roku predchádzajúcom na vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3. V predloženej administratívnej spise sa nachádza potvrdenie o podaní daňového priznania za zdaňovacie obdobie 2013 dňa 25. 06. 2014, v rámci ktorého sú uvedené príjmy z podnikania vo výške 57.049,82 eur. Rovnako tak v spise sa nachádza údaj, že žalobkyňa požiadala o posun platnosti. Z uvedeného teda vyplývalo, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia č. NI:CS 1873/2014 zo dňa 27. 02. 2014 vydaného Nitrianskym samosprávnym krajom o zrušení rozhodnutia

č. NI.:2005/105318 zo dňa 05. 12. 2005, ktorým bolo žalobkyni povolené prevádzkovať zdravotnícke zariadenie v odbore pediatria a dorastové lekárstvo a tiež po rozhodnutí Daňového úradu Nitra číslo: 9416301/5/1056887/2014 zo dňa 20. 03. 2014, dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení. V zmysle právneho názoru kasačného súdu aj správny súd bol toho názoru, že v danom prípade došlo k opätovnému vzniku povinného poistenia žalobkyne a to dňom 01. 10. 2014, zohľadniac skutočnosť, že žalobkyňa požiadala o posun platnosti, keďže v roku predchádzajúcom dosahovala príjem z podnikania, ktorý bol vyšší ako 12- násobok vymeriavacieho základu a tomuto dňu nepredchádzal zánik (vtedy stále platnej) licencie L1A a ani vyhlásenie žalobkyne, že od vzniku pracovného pomeru už nevykonáva samostatne zárobkovú činnosť (viď. § 21 zákona o sociálnom poistení).

Pokiaľ teda Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch dospela k záveru, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 10. 2014, rozhodla správne a v intenciách názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 z 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom SR uznesením č.k. IV. ÚS 610/2021-22 z 30. novembra 2021, pričom týmito rozhodnutiami je správny súd viazaný.

27. Taktiež správny súd mal za to, že žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby aj v zmysle § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 01. 01. 2014. Zároveň bola naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistovala žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Tvrdenie žalobkyne, že licenciu L1A nevyužívala, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia, preto aj túto argumentáciu žalobkyne správny súd považoval za nedôvodnú.

28. Zároveň správny súd dodáva, že v danom prípade nedošlo ani k žalobkyňou namietanej retroaktívite právnych predpisov, a to z dôvodu, že predmetom preskúmania v danej veci nie je skutočnosť, kedy zaniklo žalobkyni povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, ale skutočnosť, kedy žalobkyňa opätovne splnila zákonom stanovené podmienky pre vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. V zmysle vyššie uvedených zákonných ustanovení, prihliadnuc pritom na posun platnosti, a skutočnosť, že žalobkyňa v roku 2013 dosiahla príjmy z podnikania prevyšujúce zákonom stanovenú sumu, aj správny súd bol toho názoru, že žalobkyni opätovne vznikla povinnosť pre vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

V tejto súvislosti správny súd uvádza, že Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona č. 461/2003 Z.z. povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá správny poriadok. Taktiež zákon č. 461/2003 Z.z. neukladá povinnosť sociálnej poisťovni, aby pred vydaním rozhodnutia dala možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24. 02. 2011). Rovnako tak odhlášku nie je možné považovať za rozhodnutie, preto ani námietka duplicitného rozhodovania v danej veci, resp. prekážka res iudicata, či nemožnosť obnovy konania, neobstála.

29. Súd je toho názoru, že žalovaná odôvodnila svoje rozhodnutie v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu (článok 46 a nasl. Ústavy SR a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), ktoré vylučujú ľubovôľu pri rozhodovaní, lebo povinnosťou správneho orgánu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť. V tejto súvislosti súd dáva do pozornosti žalobkyne, že v zmysle konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok zo dňa 21. 01. 2009 vo veci veci García Ruiz proti Španielsku, rozsudok zo dňa 19. 04. 1994 vo veci Van de Hurk proti Holandsku) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. vo veciach vedených pod sp. zn. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, zn. III. ÚS 260/06) nie je potrebné, aby bola daná podrobná odpoveď na každú vznesenú námietku, ale je vždy potrebné

podľa povahy veci reagovať v odôvodnení rozhodnutia na zásadnú a relevantnú námietku. Žalovaná pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia takto postupovala a jej žalobou napadnuté rozhodnutie v dostatočnej miere uvádza dôvody, na ktorých sa výrok tohto rozhodnutia zakladá, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia sa vysporiadala so všetkými rozhodujúcimi námietkami žalobkyne a nemožno hovoriť o jej svojvôli pri rozhodovaní. Taktiež i po hmotnoprávnej stránke vysvetlila podstatu podmienok vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia dňa 01. 10. 2014 u žalobkyne.

30. Preskúmaním žalobou napadnutého rozhodnutia žalovanej zo dňa 12. 04. 2018 správny súd nezistil dôvody na jeho zrušenie podľa ust. § 191 SSP, ale dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju rozsudkom zamietol podľa ust. § 190 SSP.

31. O trovách konania správny súd rozhodol tak, že žalovanej, ktorá mala v konaní plný úspech (súd žalobu zamietol), nepriznal náhradu trov konania, vrátane trov kasačného konania, a to s poukazom na ust. § 168 SSP, nakoľko zo súdneho spisu nevyplýva, že by žalovanej v súvislosti s predmetným konaním trovy konania vznikli. Žalovaný správny orgán v zásade nemá právo na náhradu trov konania a táto mu môže byť priznaná len vo výnimočných prípadoch, pričom takúto situáciu súd v predmetnej veci nevzhliadol.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu správneho súdu nie je prípustný opravný prostriedok, ak tento zákon neustanovuje inak (ust. § 133 ods. 2 SSP).

Proti každému právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu je prípustná kasačná sťažnosť, ak zákon neustanovuje inak (ust. § 439 ods. 1, 2, 3 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len dôvodmi uvedenými v ust. § 440 ods. 1, 2 SSP.

Kasačnú sťažnosť môže podať účastník konania, ak bolo rozhodnuté v jeho neprospech v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu subjektu oprávnenému na jej podanie, ak nie je ustanovené inak. Lehota na podanie kasačnej sťažnosti je 30 dní od doručenia rozhodnutia krajského súdu v prípadoch uvedených v § 145 ods. 2 SSP. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť.

Kasačná sťažnosť sa podáva na krajskom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh), pričom sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ak ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d) a v prípade, ak je žalovaným Centrum právnej pomoci.